

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH CATALANISTA

Any 7.—Núm. 325.—Dissapte 27 de Octubre de 1906

PORTAVEU DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA Y DEL CENTRE NACIONALISTA CATALÁ

MEETING AUTONOMISTA A LA RIERA

Preludi

Lo meeting qu'el passat diumenge tingut lloc a la Riera fou dels que's recordan sempre, per anys que passin; fou una llevor sembrada que no's perdrà més.

Lo dia s'aixecà nuvolós y insegur, però aviat los raigs del sol ab sa portentosa forsa arreconaren los núvols cap a ponent y per allà a les nou del matí, lo cel era llis y net y'l sol desembarasat y lliure, inondava de llum la nostra terra y'l nostre mar. Los camps, humitejats per les ruixades de la nit passada, brillaven ab los milions de gotes d'aigua, que, com perles llensades a l'etar, reflectaven colors y més colors vius, colors encoses. Res més hermos, res més magestuós que una matinada tardorènca després d'una curta y pausada pluja iluminada pel rey dels astres.

Los camps mitj verdosos encare, la plana ròjena y'l firmament blau, d'un blau de mantell sedós, cantaven junts la festa de la Riera, l'alegria que anava a passar per la Riera, alegria quins bossins més hermosos havien de quedar fonsament arrelats en lo cor del poble.

Nostre missió de periodista feu que tinguessim d'anar comptant totes les impressions y detalls pera's llegidors de Lo CAMP, y de bon matí l'lapís ja s'escorria demunt del blanch paper apuntant tafaneries, ab tot y qu'el meeting no estava anunciat fins a les tres de la tarde.

L'entrada al poble'n digué, sense necessitat d'importunar als simpàtichs veïns de la Riera, que quelcom entusiasta, quelcom que devia ser esperat ab desitj y anyorament preocupa va veïnat. Los carrers de la vila, nets com en dia de festa major, respiraven ayre de festa. Per balcons y finestres lluïen una munió de draps y banderes barrades. Les senyoretetes demunt del pit y'l joves en lo trau de l'americana lluïen també ben airoso uns llasons de les quatre barres.

En los cafès de la Constància y'l Centre los draps barrats portaven escrit un lema; llegend y abdós deyam i Visca Catalunya! Visca sempre, responem nosaltres. L'alegria anava creixent per instants. Les converses versaven sobre'l meeting; la gent s'enquimerava perquè deya que no s'hi cabria pas a la plassa de la vila.

Nos dirigíem a la plassa y veyèm que s'estava montant l'entarimat pera's oradors. Donèm una mirada per la plassa y la veyèm gran, ample, llarga, immensament llarga y duplèm que se n'omplí una meitat.

A l'alegre sò d'unes gralles nos entrem al mitj del poble ahont l'animació es grossa. Aquelles gralles tocan en un ball.

En una casa nos mostraren un magnífich escut català fet de flors naturals, obra de unes quantes senyoretetes distinguides riurenques, de les quals recordem a les senyoretetes Arteaga, germanes Magriñà, Bové y altres que no'ns es permés citar per motius fàcils de comprendre. Es un treball de forsa gust y mèrit. Després d'havèrlo fet present nostra admiració per tan patriòtica obra, nos dirigíem a l'estació a esperar als oradors de Barcelona que arribaven en lo tren de dos quarts d'una. Los de Tarragona, que ja hi eran del matí y acompañats d'una bona colla d'entusiastes joves de la Riera hi van ab una rica bandera de seda. Arriba'l tren a l' hora senyalada y ab los oradors barcelonins hi vè també nostre amich en Salvador Bové, propietari del poble y acreditat sastre barceloní. Sona un espatech d'aplausos al

baixar del tren los senyors Puigmal, Vinyals y l'amich Bové. Los viatgers saluden desde les finestretes a la bandera de l'Associació ab visques y descobrintse respectuosament.

Fetes les presentacions y encaixades de consuetut, s'improvisa una llarga comitiva, devant de la qual hi va la bandera abans citada, volejant lliure.

Lo sol cau aplomat y's fa pesant.

Uns castells de núvols blanxs se van aixecant lluny, a l'horitzó, que sembla que vulgan presagiar pluja, però ningú hi pensa ab la pluja, tothom té la vista fita a un mateix lloc, a l'entrada del poble, ahont s'hi veu una espessadat de gent que espera l'arribada dels oradors. Un tronador picament de mans ressona y alguns visques contestats a l'unisson anuncien que ja son al poble's hostes esperats, los sembradors de les bones llevors, los predicadors de les causes nobles.

La bellugadissa va en augment; tothom allarga'l cap y aguaita als forasters de la terra yls veu joves y animosos.

Y es tan alegre la joventut!

La gent s'en anà a dinar yls oradors feren lo mateix. La casa Sedó cuidá de servir a aquests y ho feu esplèndidament. En sent als postres comensaren a arribar tartanes y cotxes plens a vessar d'entusiastes campanyas de Tarragona, així com també notarem l'arribada d'algunes simpatiques senyoretetes tarragonines. De La Nou, Altafulla, Ardenya, Vesella, Pobla, Bonastre, Catllar, Secuita anaven arribant gent y més gent; los carrers no la podian pas engolir. Lo senyor Rectò del poble tingüe la finesa, que li agrairà de cor, de comensar lo Sant Rosari a les dues de la tarda, a l'objecte de que'l homes poguessin assistir al meeting sense necessitat de privarse cada hú de la seva devoció, sempre ben digne de respectar.

Lo poble bullia d'entusiasme. Endressèm nostres passos a la plassa ahont tenia de celebrar-se l'acte. L'entarimat està gusstosament guarnit de draps ab los colors nacionals, lluint al frontis de la barana l'esbelt escut de Catalunya fet de flors naturals, del qual hem ja parlat. Pujem a la tribuna, ahont prenen assiento'ls invitats, lo delegat del governador que ho fou lo primer tinent alcalde de la Riera senyor Sedó yls oradors. Allarguem lo coll y contemplém una gentada inmensa, un quadro hermosíssim, que feya omplenar lo cor d'alegria. Sempre l'alegria essent sobiranà en les festes catalanes, en les festes dels pobles vius!

Quedèm com a enlluernats; no sembla pas que'ns trobèm en un poblet, allò talment es un petit *Aplech de la Protesta*.

Tenian rahó aquells homes quan al matí deyan que fòra petita aquella plassa tan gran, tan llarga. Nosaltres duparem i qui s'ho podia esperar!

Empenyentse més y més l'onada arriba dessota mateix de la tribuna.

A l'esser colocada a un àngul de la tribuna la bandera de l'Associació, lo senyor Puigmal, que es lo qui la coloca, dóna un crit de visca Catalunya, que es contestat ab efusió per tota aquella gent que espera frisós lo comensament de l'acte. Aquell crit ha caldejat l'ambient.

Comensa'l meeting

Presideix en Pere Lloret, President de l'Associació Catalanista de Tarragona, qui, en nom dels fermes autonomistes de la Riera y de les entitats de Tarragona, saluda al poble, cedint acte seguit la presiden-

cia al senyor Puigmal de l'honorble Unió Catalanista.

Aquest, en nom de l'Unió, agraeix la deferència y prega als assistents al meeting que's fixin bé en lo que oirán perquè pugan després distingir ab forsa serenitat lo Bé del Mal.

Fet aquest curt exordi's concedeix la paraula a

En Salvador Moya

del Centre Nacionalista Català.

Comensa'l jove nacionalista sa peroració parlant de la glorirosa Confederació Catalana Aragonesa que tants dies de glòria portà a abdós pobles, donchs abdós, ab plena llibertat y conciencia del seu voler, resolien sos assumptos lliurement, sense que'l Rey ni ningú pretengués mai rompre la sobiranà voluntat de cada poble, perquè en aquells temps felissos, eran los pobles los que senyalaven lo camí a seguir als Reys y aquells, convensuts que lo que'ls hi demanaven era de llei, no tenian inconvenient en concedirloshi. Per això aquells pobles eran felissos, aquells pobles eran forts. Avuy passa tot al contrari.

Posà de manifest que feta l'unió de Castella ab Catalunya, aquesta sempre ha tingut de sofrir lo jou de la tiranía y poch a poch li han matat la seva personalitat, que ara torna a renaixer més potenta y viva.

Historia alguns dels més trascendentals fets de la Confederació ahont s'hi veu sempre respirar la més absoluta tolerància y llibertat.

No sucui així tan bon punt fou feta la unió abdós dita, donchs les lleys lliberals ab que Catalunya's regia no foren més respectades y en cambi, ells, se declararen quasi inviolables y sobre nostre hi abocaven exèrcits que saquejaren les hisendes, assassinaren a sers indefensos y altres mil atropells que són una vergonya eterna pel poble que'ls cometé.

No fou prou això y vingué Felip V a sostener una guerra despiadada contra Catalunya, y ab l'ajuda de Fransa pogué fer vèncer a aquells héroes y martirs de les nostres llibertats, y retuda Barcelona per les tropes castellanes y franceses, Catalunya restà fins avuy lligada de peus y brasos, presonera del despotisme d'un Rey qui trist recort ha fet revifar tants d'esperits nobles.

Acaba'l seu discurs fent notar que Catalunya es la regió que més contribueix a les cargues de l'Estat espanyol y es de rahó, donchs, que siga respectada y atesa com cal, sinó de grat per nostres governants per la forsa de la justicia que'ns ampara a tots.

Lo parlament del company Moya fou coronat ab un fort picament de mans que durà llarga estona.

En nom de LO CAMP DE TARRAGONA parla'l jove autonomista

En Bernabé Martí

Saluda als catalans de la Riera congregats allí, y expressa l'admiració y entusiasme ab que ha vist del matí fins allavores lo gran moviment sanitós pera oir nostres doctrines.

Fa esment de l'escut de flors naturals que han confeccionat les senyoretetes y les hi endressa un paragraf de simpatia y admiració. Se felicita que poguem encare parlar en nostre idioma en los actes públics, donchs los nostres governants, que no tenen altre feyna que amoñarnos y

posarnos barres en tot, no fóra gens d'estraryar que ab una llei tirànica com totes les que acostumen a dictar nos ho privessin, però, entre nosaltres, en família, ab lo cor y'l pensament als llabis y ab l'ànima, pensarèm y sentirèm en català. Encomanà a les mares y a les que demà ho sigan que amoroseixen nostra llengua com lo fill amoroseix los mogròns de la seva mare, donchs bebent llet catalana, catalana ha d'ésser l'ànima de l'infant. Entona un cant a la nostre llengua gloriosament coronada en lo Congrés celebrat a Barcelona, essent ofegades les darreres paraules de l'orador per una delirant ovació d'entusiasme.

Ataca ab duresa al caciquisme y al centralisme, origen de nostre malestar y'l de tot Espanya y en contraposició defensa calurosament l'autonomia, que farà que cada poble siga amo de lo seu sense necessitat de pidolar, com fa ara, y exposat a que no l'escoltin malgrat que paga pera ser atès y respectat.

Fueteja la política suicida que segueixen los partits turnants ab tot y les alienades de civilisació que Catalunya los hi envia y que ells nos retornan ab lleys com la de les jurisdiccions, llei pensada, dictada y feta fer expressa contra Catalunya y's catalans.

Recomana la més ferma unió de tots sense mirar lo que políticament nos pot separar y posa com exemple, la crema d'una casa qualsevol del poble que sense preguntar de qui es ni com se diuen los amos, s'hi abocaran tots plegats pera salvarla. Acaba son fogós parlament encoratjant a estimar nostres doctrines d'amor y pau pera que fem de Catalunya'l primer poble progresiu y civilitat de la terra. L'entusiasta discurs del jove representant de Lo CAMP fou interromput varies vegades per sorollosos picaments de mans.

Fa us de la paraula

En Joseph Sangenis

del Centre Nacionalista Català.

Se dirigeix a la gent pagesa y diu que creu poguer parlar en nom d'aquesta, donchs encar que ell no'n siga treballa y té gran relació ab la mateixa. Esplica ab claretat de paraula lo que es l'autonomia y lo que significa son mot, definintlo ab la gràfica expressió, que autonomia vol dir s'ha acabat lo reclamar, s'ho acabat lo pí-dolar, y sinó ho acaben los governs ho acabarèm nosaltres.

Fa notar que de 16 milions d'habitants ab que compta l'Estat espanyol, los que suan més y doblegan tot l'any l'esquena son los que parlan en català.

Combat la gandoleria tan clàssicament espanyola y diu que convé que Catalunya no abandoni'l seu camí empès de redimirse, juntament ab les regions que tenint conciència de son poder vulgan també saudir lo jou de l'opresió que'ls ofega.

Catalunya no vol, pera lograr això, que tornin a renaixir les guerres fratricides que feyan que pares y fills y germans ab germans s'assessin bárbarament en nom de tal o qual política. Nostre política, si política se'n pot dir, es la de tots, donchs lo que volèm es un patró que a tots nos vingui a mida, cosa no gayre difícil de fer si en comptes d'homes que de la política en fan un *modus vivendi*, tinguessim homes essencialment coneixedors y voluntariosos en tot allò que se'ls es comunat y sentissin de debò l'esperit de regeneració de que gallardejen desd'el poder.

Encomana a tots los pobles y a la gent pagesa en particular que s'abassin als ideals autònòmichs, únichs que podrán desembarassarlos de l'ausech de tributs y impostos que demunt d'ells pesan.

Es ovacionat al final y fou aplaudit en diferents paràgraf de son discurs.

Seguidament feu us de la paraula'l jove propagandista

En Francesch Vinyals

de l'Unió Catalanista de Barcelona.

Comensa recordant la bela Suissa, lo poble model de les llibertats y diu que Catalunya no fa altra cosa que aniar a ser un poble civilitzat y lliure com aquella. Descriu lo bell cop de vista que oferia'l poble a l'arribada dels oradors y s'n mostra entusiasmata.

Saluda al beil estol de senyoretas que escoltan l'acte y les encoratja a ésser bones catalanistes.

Pera posar de manifest la diferenciació de rassa entre's catalans y la gent del sud, esplica'l cas aquell tant sapigut, que trobantse l'Apeles Mestres a Andalussia vegé a un home ajugut dessota un arbre dormint, y dientl i pintor poeta catalá si vollia portarli la maleta, ahont hi duya les eynes de pintar, li contestá l'andalús tan tranquil: *no zenyó, hoy ya he comio.*

Apoyantse en aquesta manera de pensar, posa de manifest ab arguments ben rahoables que, mentres ells són la gent que viu l'avuy, Catalunya es lo demá, l'esperansa de l'avenir, propi dels pobles que tenen coneixement de lo que són y a lo que aspiran, al revés de molts altres que viuen no més lo present quan no l'anir, aquell ahir tan fosch y trist. Fixeuvos sinó, qu'ls nostres governants segueixen la mateixa política de quatre segles enrera quan tenien les colonies y avuy que les han perdudes totes.

Diu que'l gran escritor italiá Maquia-velo va dir que pera governar als pobles o bé se'ls hi tenia de concedir l'autonomia o pèndrerlosli la nacionalitat y'ls nostres governs s'han decidit per lo darrer, donchs es obra ben seva agafar totes les coses per lo costat més dolent quan se tracta de Catalunya.

Dedica un sentit recort a en Manau y demés autonomistes presos y acaba son bell parlament dient que les úniques barres que opimeixin la llibertat dels honrats ciutadans sigan, no les de ferro de les presons, sinó les gloriose de sanch que té pintades l'escut catalá.

Es igualment aplaudit per tot lo nombrósissim auditori.

A l'aixecarse a parlar lo digno president de l'Associació Catalanista de Tarragona, l'infadigable leader dels autonomistes tarragonins

En Pere Lloret

sona una llarga y prolongada ovació.

Ab sa acostumada serenitat y agudesa en la frase, diu: Fa poc temps que'ns deyan que eram quatre bojos, y'l mai s'ha encomanat tan rápid que b' podèm dir que Catalunya es una bojeria, donchs tota la gent de seny s'ha embojat. Al catalanisme, que es doctrina de pau, hi acudeixen ja tots los homes de bona voluntat y sols se'n aparten aquells que senten lo rosch de la conciencia per les desgracies que han ocasionat a l'Estat Espanyol.

Diu que's troba foraster dintre de Catalunya, donchs veu ab sorpresa que'ls lletres dels carrers de la Riera, com en la majoria de pobles, estan escrits en altre llengua que la nostra y no son fetes per catalans les lleys que'ns regeixen.

Combat ab energia'l caciquisme que ha dut l'odi a les petites viles y ha fet renaiixer les lluites insanes d'unshomes contra'ls altres. Nosaltres volém social y políticamente gobernarnos conforme a les nostres necessitats y modo de ser dels catalans y no pas com ensi un home ni com li convinga a una política determinada. Parla de la grandiosa festa de l'Aplech de la Protesta que'l mateix matí tenia lloc a Barcelona y diu que allí no hi havia carlins ni republicans, sinó catalans honrats, catalans dignes, disposats a tots los sacrificis en bé de Catalunya.

Com fós que algúns nois estessin disrets mentres parla'l senyor Lloret, aquest se dirigeix a aquells y'ls hi fá present que tambéls hi convé que escutin malgrat que s'igan nois, donchs un dia potser ho recordaran ab dolor quant lo rey los demanai al servici y hagin de pend el fusell. Això proporciona a l'orador parlar del servey voluntari que'l catalanisme predica, al com se fá en un poble tant lliure com és l'inglés, y combat lo sistema obligatori que's tracta d'implantar y'l viwent de l'odiosa redempcio a metàlich,

abdós prou dolents y atentatoris a la llibertat de l'individu. Ab rahóns sólides diu qu'el fer de guerrer és un ofici com qualsevol altre y s'hi ha de tenir carinyo y voluntat pera ésserho, donchs no tot hom se hi sent inclinat y d' amor a les armes. La Patria no necessita pas aquests sistemes de defensa, donchs quant perill la seva integritat tots nos recordèm que som fills d'ella y en honor d'ella sabèm jugarnos la vida y cent si convé.

Acaba prenent peu d'un aforisme anglès pera fer una apologia entusiasta de la llibertat y de l'autonomia dels pobles.

Es ovacionat al pronunciar les derreres paraules del seu magnific discurs.

Li toca'l darrer torn y fer lo resum al valent propagandista

En J. Puigmal

de l'Unió Catalanista.

Ab veu sonora y dura comensa'l seu parlament estractant breument tot lo dit pels oradors que'l precrideren.

Los aplausos ab qu'el públic prenia'l comens de son discurs los dedica als presos autonomistes, lo que fá qu'el públic aplaudeixi ab més coratje.

Lo centralisme—diu—és un pop que té la bossa a Madrid, les potes aixamplades per les províncies y mèntres de la meseta xuclan y s'engreixen, les províncies, de tant xuclades moren de miseria.

Compara Catalunya ab Castella y mèntres en la primera tot és febra y moviment la segona está esmortuida. Ho prova sinó'l grandiós resurgiment de la llengua catalana ab totes ses manifestacions, en literatura, en lo teatre, en les ciencies, en les arts, en tot lo que és font de salut y riqüesa pels pobles. Catalunya quant hagi realisat lo seu gran comès de fer ciudáns, tindrà la llibertat que avuy li negan.

Lo Catalanisme'l sent aquell que com jo—diu—s'ha trovat lluny de la patria, anyorantla y estimantla sense vèurerla; anyorant les arbedes, lo mar, los hermosos paissatges de la nostra terra; aquests sentiments fan néixer la catalanisme.

Se declara francament radical y creu que'l nacionalisme y'l catalanisme ha de ser republicà, sense que això vulga dir que dintre'l nostre moviment, ab lo mateix dret no hi hagi qui pensa d'altre manera.

Ataca als que predicant llibertat no són ni sisquera toleráns, donchs no permeten que altres pensis com mellor los hi semblí. L'Unió catalanista proclama'l dret de tot home en lo moviment social. A nosaltres no'n interessa lo polítich sinó lo econòmic; això és lo que vol resoldre lo nacionalisme catalá; los cataláns, ja dirán després si han de ser republicáns o monárquichs.

L'aplech de la Protesta—diu—és la protesta de tot Catalunya; anyadimhi la nostra donchs. Lo lliure y la cultura han de sea les nostres armes. Tinguèm fita la vista al Nort y'l pervindre será nostre. Visca Catalunya! Un aixordador picament de mans y crits de visca Catalunya posaren fi al discurs del senyor Puigmal.

Impresions y felicitacions

Acabat lo meeting se comensaren a fer rotlls discutint ab calor los principals punts tractats en lo mateix.

De tota aquella gent pagesa, l'inmensa majoria estava talment entusiasmada y més que convensuda de que l'únich remey que pot allegerirlos y fins curarlos de les malalties centralistes, és l'autonomia que'ls hi donará la seva llibertat d'administraase y regirse a sa manera, no com vulga'l ministre A o B n'il diputat tal o qual, donchs l'inmensa majoria dels primers no ha vist més arbres que'ls del Prado y no coneixen altres necessitats que les de la gent que a corrúta feta van de ministeri en ministeri pidolant un destí qualsevol a l'objecte de passar no més.

Tothom deya lo mateix; això no pot durar, això s'ha d'acabar y nosaltres sóm los que tenim més rahó pera romperho.

Lo poble's felicitava de l'exit del meeting, los oradors felicitavan a tot lo poble y d'una manera especial al jóve En Jaume Solanes organisdor de tant important acte y En Joseph Solé, y'ls dos entusiasmes catalanistes de la Riera a qui's dèu principalment la celebració de tant hermosa festa. Nosaltres los felicitèm també y nos plau moltíssim donarlos les mercés més complertes per les fines atencions y mostras de consideració y apreci de que forem objecte durant la curta però aprofitada estada a l'aixerit poble del Camp de Tarragona, al rioler poble de les aigues abundoses quin plà hermos y rich en fruits rega'l Gayá, lo riuet quiet y silencios,

ciós, lo riuet alegre, lo riuet de les rescloses y dels molins.

Nostres amichs citats, junt ab valiosos elements del mateix poble, pertanyen ta una associació catalanista que siga constat en la defensa de les llibertats catalanes. No cal dir si ho celebrarem y no duplèm pás que trovaria fosa res'a la Riera.

Despedida

Lo cel s'ána enfosquit y la lluna comensava a lluir la seva tallada del quart crexent. Era hora d'anar a agafar lo tren y en comitiva nombrosa, nombrosíssima, nos dirigirem a l'estació separada un quart del poble. Eren quarts de set del vespre y'l poble bullia encare d'animació y festa. Les gralles y una orquesta, animaven als concurrents als dos cafès citats y'lo jovent del poble dansava.

Les tartanes y cotxes comensaven a desfilar y la gent dels poblets veïns feya'l mateix.

Arribá'l tren y'ls oradors y una munió de companys hi pujaren. La despedida fou digne de l'arribada. Los visques y aclamacions ofegaren lo xiulet de la locomotora avisant la marxa

La llevor quedá escampada y en terra ben assaonada. Esperém lo fruit. Tinguèm esperansa y la cullita será abundosa. No'n tinguèm dupte.

Sera necesario dejarlas libres sin serretas ni bridajes. (1)

Això digué'l senyor Iscar guaitant cap enlla, cap enlla d'hont venia l'insòlita res'a, guaitant ab hermosa y generosa atencio...

Però al desferse aquell encant, aquell somni llunyá de prosperitat creixent y invencible, lo senyor Iscar s'adoná d'hont era, sentí la soletat y'l silenci... Y baixant la vèu, per respecte a la soletat y al silenci, parlá de pessimisme.

JOSEPH CARNER.

VIDA

Era l' hora en que la terra no té llum ni fosca: lo sol pàlit y estímer del Novembre s'havia embolcallat entre núvols blanxs com una mortalla y havia deixat de brillar en lo cel trist de blau tacat: les taques blanques s'anaren tornant cendroses, després grises; la posta fou mòstiga y pàlida. La boira humida escampá son finissim vapor sobre la terra, y la ciutat quedá confosa, desdibujant contorns, esfumint llunys, amagant distancies, y plena d'un fum espès y fred que enfosquia la vista: la boira ho envahí tot.

Desde'l balcons de l'entressol se veyen los arbres sechs, ab les branques pelades; los branquillons se confonen, y la filera macilenta de soques iguals, totes rígides y rectes, senyalaven un camí gris, mitj cobert de fullaraca erta, que corria per terra. rodolant sens descans, callada com tots los débils cayguts, xiuejant la trista oració del Novembre, l'apagat remoreig de la tardor que llisca per l'espai ensomniada y anguniosa: es la silenciosa llàgrima de dolor que porta l'hivern en ses entranyes.

A l'altra banda del passeig totjust se distingien confosament los caminants que tranzitaven, com sombres febles que sols la boira tapava, fentlos seniblar fantasma petits que fugien de l'hivern, que s'apropava depressa y en silenci, com s'apropa la mort.

Lo vent se sentia xiulant, empenyat la fullaraca, trencant los branquillons, assortant la terra... Lo seu uol era continuat com un glapir de fam rabiosa... era ferestech com la fosca, llach com la nit, estriant com lo vol d'una furia.

Ab son impuls feya batre contra la paret lo ferro suspès de les persianes, ab un timbre adolorit, com si'l seu sò quedés giassat en l'aire, com si la rudesa del vent lo deixés mort totseguit de sentirse.

Per entre's porticons tancats se sentia'l buf del vent, que s'aprimava per entrar, com un follet maligne que feya mal tot rient ab una meua esquivida y estrambòtica.

Los mobles de l'habitació totjust se destacaven en la mitja tinta de llum que entra pels vidres. Los daurats y metalls ressaltaven lluït com un flameig de foc que s'apaga. Les caufes y cortinatges mataven lo soroll y la veu, fentlos més sechs y apagats, abreviant la sonoritat y engolint ses vibracions.

Lo malalt estava assentat en una butaca, y la seva dòna al seu devant, tots dos silenciosos.

Lo crepuscul d'aquella tarde s'anava acabant.

La cambra muda, restava misteriosa.

Lo malalt era jove y semblava yell; son front era ample, sos cabells llargs y ondulats, sos ulls negres y grossos lluian ab l'intensitat de l'angoixa.

Ella tenia'l ulls mitj closos y'ls llabis entre-oberts, com si resés.

Lo malalt se remogué per cambiar de posició, y la dòna li preguntá:

—Què tens?... Vols que encengu'l llum?

—No, Vida.

—... Jo ho fos la teva vida!...

—Si que ho ets. No't sé dir res més: Vida... vida!... Acòstat... T'estimo tant encare! Jo m'acabaré molt abans que'l meu amor. Es lo que'm sab greu. ¡Sofrítant, per gosar tan poch! ...

Ella s'agenollá al devant d'ell per estarhi més aprop. Ell allargá'l bràs per agafar un tamboret, y li acostà perquè s'hi assegues.

Ella era hermosa com una príncipess de les balades alemanyes. Son cos era flí de llínies com una ninfa d'ensomni; son rostre era delicat com lo primer celatje de blanch y rosa d'una matinada de Maig, suau com lo primer perfum d'una flor d'hivern a l'esbadarre. Sos ulls de blau de cel d'estiu, a la llum del crepuscul semblaven de violeta, y sos cabells rossets que'l moviment feya volejar fugint del

(1) Tots los textes son presos del periòdic *El Llibre de Salamanca*, 8 d'octubre.

pentinat, semblaven un nimbe que resplandia. Sos llabis eran puresa, frescura y amor, amor d'encís, amor de glòria.

Agafà les mans d'ell, ab una mà, y ab l'altre li tirà's cabells enrera, enfonzant-his dits entremitj, mirantlo als ulls, trista y poruga. A mitja veu, digué:

—Què es inhumana l'humanitat!

Y ella no'n sabia res de l'humanitat, ella no sabia ni fingir la pena que tenia. Però's recordava de tota una infància de promeses y tota una joventut de glatir y consumir-se. Tot perquè ella era rica y ell era pobre; perquè l'amor, enllach d'aplanar obstacles, los posa de rellèu, y es quan s'estimen que surt l'abisme entre un rich y un pobre. Y ell necessitava una posició, casi una fortuna per a alcansarla. Y la va alcansar. Però va matarse: lo gran dia del triomf, lo gran dia del premi, ell ja portava la mort adintre; ab tanta lluita, ab tanta fadiga, va perdre la salut. Ja eran iguals, y el món digué: are són lliures; estimen-se. Y ell ja no era lliure per res, ni per viure, ni per estimar; ell havia de morir. Pare y mare, amichs, tothom, li havia privat, tothom que deya que l'estimava. Mort ell, s'haurà consumat la desgracia, l'haurian fet infelis tota la vida.

Per això havia esclamat:

—Què es inhumana l'humanitat!

—No't posis trista, Vida meva!

Y'l pobre malalt agafà'l cap de la dona hermosa entre ses mans, y, contemplantla ab los ulls molt oberts, ab los llavis desclosos, com si ensembs volgués aspirar sa belesa y grabarla ben bé en son cervell perque no'n fugis mai més, digué apasionadament, ab tota la passió del que estima y's mor:

—Vida meva... deliri meu!.., com t'he estimat!.. Cóm l'he somniada tota la vida aquesta cara!..

Y tremolant com un espahordit, la besà ab uñció, com se besa a un idol, a un deu.

—Tot ho he gastat, tot ho he espatllat per aconseguirla; ardor, joventut, forsa, entusiasme; tota la meva ànima t'he donat; y'l còs, l'he espatllat... l'he tingut d'espatllar perque arribés a ésser teu.

Enrahonant se fadigava, y ella li digué:

—No't cansis, no enrahonis!..

Sos llavis de flor somrigueren ab dolesa, y seguí amanyagantl's cabells poch a poch, com si tingués por de ferli mal.

—Jo't diré si m'estimes, y tu'm dirás que si ab los ulls... Oy que m'estimes?.. Oh!.. Bé prou que ho sé; com tu sabs que t'estimo jo... més que tot, més que tot!..

La cara cadavèrica del tisich se contragué com si volgués simular un somris de complacencia; sos llavis descolorits s'obrien, y digué sols:

—Vida...—

No li deya res més; la cridava pel seu nom, li deya Vida, Vida meva. Ella ho sabia que ell s'havia de morir, y trencantsel'l cor, cada dia havia de fer aquella farsa, de jugar ab sos cabells per tenirlo quiet, de dirli moltes coses, fent castells enllaire, perque ell no's cansés, y no enrahonés, fascinat per l'encís que ella tenia, y així passaven llargues estones, torturantse per donarli alegria, y ell, somriguent, felis, sense sentir passar aquells moments de la vida, mentres s'anava morint, tan content sens recordar-se del mal...

—Més que tot t'estimo... però vull que'm crequis, que no't cansis; no has de fer més que curarte... oh! després sí!.. després... què me'n diràs de coses, que jo ja me les penso! Me dirás que may has estimat a ningú més que a mi... això no't pots pensar lo que m'agrada, y lo que t'ho estimo. Es que seria molt mala dóna si no t'estimes tot lo que t'estimo; perque sé que ningú és estimada com jo... si, ja ho sé ja; per això que no més desitjo que vingal bon temps, perque allavors te curaràs del tot, y ja veurás que felisos... allavors.—

Y li semblava que allò que estava fent era horrorós, enganyar a un malalt ab promeses d'una primavera que per ell sols darà flors damunt de sa tomba. Y li venien esgarifances y's tapava la cara ab la seva, y li feya un petó d'un modo... com si demanés perdó a l'ànima d'ell, que quan fos mort ho sabria tot, perque l'estava enganyant perdonarli un instant més de vida. Y havia de tornar!

—Però m'has de creure! No t'has de recordar de temps tristes, ni de penes passades. Míram a mi no més, pensa no més en mi, qu'o sentis?..

Lo desgraciat la miraoa embadalit, ab l'ànima sospesa de la mirada, y ab los ulls l'anava seguint allà hont veyan les parades de la seva Vida, pels temps ditzosos, pels mesos florits de l'any; a la primavera, al bon temps, als jorns de l'alegria, a les dolces promeses de l'amor y'l goig, de la existència somrienta, del cel ben blau,

dels juraments ben intims, de la joya, de la dixxa, al temps de amor y vida...

Y aumentava ella ses caricies y afalachs y s'esforsava en fer més carinyosa sa veu y ses manyagues, somriguent més, casi tocant sa cara ab la d'ell.

—T'estimo tant, jo, que be puch de manartho que sols pensis en mí!—

Això li deya ab veu tendre y tremolosa com d'una noya poruga; y fent una transisió, y com enjogassantse ab una picardia infantil, continuava:

—Però guardat bé de ferme la contraria.

—Y com una nena que vol ferse la valenta, ab un tò que no convència, acabá:— M'has de creure, no'm fassis enfadar!... Perquè jo quan m'enfado soch terrible!—

Va dir terrible ab un ènfasis tan fals, tan artificial, que va matar tot l'efecte de sa infantil serietat.

L'infelis malalt, venturós de sentirla, tingué un esclat de riure, y son pit enfonzat feu una convulsió per produir la rialla.

La Vida's posà dreta d'un salt, per no oprimirlo.

Aquella rialla li produí un accès de tos: desseguida tingué un vomit de sanch; va ésser lo derrer.

La Vida s'espantà; cridà a tothom; s'engueren llums, perquè la nit s'acostava, y ab ses primeres ombres acabà aquell trist crepuscòl.

F. GIRBAL JAUME.

NOVES

SUSCRIPCIÓ

POPULAR Y VOLUNTARIA PERA LA SENYERA
DE L'«ORFEO TARRAGONÍ».

PREMIADA EN LO CONCURS LOCAL

	Pessetas
Suma anterior de la llista d'homes	417'00
Juan Palà.....	5
Pau Alegret	1
Robert Guasch.....	2
Total.....	425'00

(Seguirà).

Tenim entès que en certa societat pensan posar en escena aviat, ab lo sant intent de ridiculizar los Jochs Florals serios, l'obra d'en Rusiñol que dú per títol *Els Jochs Florals de can prosa*. Es més, ells diuen que així ridiculizaran públicament el catalanisme. No, no senyors, qui quedaran ridiculitzats serán vostès mateixos, donchs los *floreros* d'en Rusiñol han trobat ja parió en unes altres no fa gaire temps celebrats aquí y tan parionats són, que fins l'August Coca y Puncem se'n ressentiria. Fàssintlos aviat, però no posin pas al programa estrena de tal obra, sinó, segona representació dels *Jochs Florals de can prosa ó gent de mar*, que tot es hú.

De debò que l'encertaran en aqueixa societat si's posan en escena, donchs molts se veurán dibuixats sense pensarho y potser sense volquer los hi escapi'l riurer.

Y ara no's donguin pas per aludits, donchs si riuen vostès riurerem tots y haurán lograt fer riurer a tothom, que prou costa avuy tal com van les coses.

Lo passat dilluns tinguarem lo gust de saludar en aquesta ciutat al nostre amich lo distingit Professor clínic de l'Universitat de Barcelona, Dr. En Jaume Peyri que tan bones relacions y coneixenses compta entre'ls tarragonins.

Lo Dr. Peyri, vingué expressament pera practicar junt ab los Drs. Srs. Barceló y Aymat una delicada operació a la respectable mare de nostre bon company En Pere Lloret, operació que's realisà ab brillantissim èxit, com ho demostra'l fet de que la malalta ha entrat ja en lo període de franca convalescència.

Felicitèm de tot cor a la família de la pacienta; a l'ensembs que als Doctors Peyri, Barceló y Aymat pel favorable resultat de son difícil comès.

En nostre edició passada, involuntariament deixarem d'acusar rebut del follet en quin consta la moció llegida per lo regidor federal, nostre amich En Pere Redón, a la sessió de l'Ajuntament d'aquesta capital del dia 12 d'octubre, referent a l'Arrendataria de Consums, en qual moció, lo nostre amich argumenta molt razonadament la sèrie d'atropells y iniquitats que la tal Empresa comet diariament contra'ls tarragonins, com si fossim gent d'un país

conquistat.

A l'agrair al senyor Redón l'envio del follet, lo felicitèm per son treball digne per tots conceptes d'ésser llegit per tothom.

—Neurastenies.—Neurostèdgeno Sugrañes.

Cada dia son en major nombre'ls noys y noyes matriculats en les distintes enseñanças que's proposa donar l'Atenèu de Tarragona.

Segons les nostres notícies, la matrícula quedarà tancada'l darrer dia del més, obrintse les classes lo dilluns 5 de Novembre.

Molt prompte tindrà lloch al vehí poble de la Secuita un grandiós meeting catalanista o tal vegada de Solidaritat, en quin hi pendrà part diferents oradors barcelonins y alguns de Tarragona.

Convalecencies.—Ovi Lecitina Giol.

A l'Escolar ha mort a la riellera edat de 19 anys, lo simpàtic y ilustrat jove fill d'aquesta ciutat En Joaquim Fernández Juncosa.

Allí, lluny de sa carinyosa familia, ha perdut la vida un dels joves que més honraren a Tarragona, tant per la bondat que tancava son cor, com per l'aplicació y afany ab que estudiava, fins al punt d'haver alcansat de forsa de treball lo lloch d'honor en l'Escola d'Ingenieris de Monts.

Avui fà un mes que plè de vida y entusiasme vá despedir-se de nosaltres pera continuar sa brillant carrera.

¡Qui podia ni somniar que una hipertrofia del cor hagués de pèndrel per sempre!

Sabèm que no hi há paraules de consol pera un pare quan vèu morir a un fill, y que únicament pot cercar lenitius a llur pena en la nostra religió.

Nosaltres que estimem de debò al bon amich y ferm tarragoní En Esteve Fernández, li desitjèm en ell y a sa distingida família tota la resignació cristiana neccesaria pera soportar la pena que en aquests moments omplena son cor, fentli present lo més sentit y sincer pésam.

Nosaltres que estimem de debò al bon amich y ferm tarragoní En Esteve Fernández, li desitjèm en ell y a sa distingida familia tota la resignació cristiana neccesaria pera soportar la pena que en aquests moments omplena son cor, fentli present lo més sentit y sincer pésam.

Nosaltres que estimem de debò al bon amich y ferm tarragoní En Esteve Fernández, li desitjèm en ell y a sa distingida familia tota la resignació cristiana neccesaria pera soportar la pena que en aquests moments omplena son cor, fentli present lo més sentit y sincer pésam.

Lo passat diumenge posà en escena lo precios drama d'En Pitarrà «Lo ferrer de tall», obra que alcansa un èxit sorollós y ben justificat. donchs obtingué una interpretació verament admirable.

Lo dijous a la nit s'estrenà la preciosa comèdia de l'Ignasi Iglesias «Les Garçons». Malgrat lo inseguir del temps, lo teatre era plè com en les grans solemnitats, celebrant lo públic ab desacostumades mostres d'entusiasme la darrera producció de l'eminent dramaturg català. Bastarà dir per ferse càrrec del èxit lograt per «Les Garçons» que a l'acabament de tots los actes lo teló s'aixecava tres y quatre y fins cinch vegades en mitj d'unanims ovacions.

No mereix menys, en veritat, l'originalissima y ben sospesada obra de l'Iglesias. Llurs personatges, pintats de ma mestre, llurs escenes arrencades talment de la vida real y sa bona filosofia que enclou un magnífic himne al treball, entren encara que no's vulgui en lo cor del poble, emocionantlo ab forsa y intensitat poques vegades vista. Pot assegurar-se que no hi haurà a Tarragona ningú que deixi de desfilar pel Teatre Principal pera presenciar alguna representació de «Les Garçons», tant més quan l'interpretació que hi dóna la Companyia Guitart és senzillament acabada.

Pera demà se preparen dues funcions que serán dos plens. A la tarda *reprise* de «Lo ferrer de tall» ab «La Sirena», y a la nit la genial obra del mateix Pitarrà «La Dida» tants anys hano representada, y'l bonich joguet «Los raigs Y». No hi faltarà.

La companyia del Teatre Principal (Atenèu de Tarragona), ha repartit já'ls papers de l'interessant comèdia en quatre actes d'En Santiago Russinyol «La bona gent» qual estrena tindrà lloch després de Tots Sants.

Es d'agrair l'interès de l'Atenèu en fer nos coneixer les millors produccions del modern repertori català.

COSTUMS TARRAGONINES

Darreras obras de

D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL

HERÈU Y CABALÉ..... Preu: 2 pts.
MONTSERRAT..... » 3 »

Se venen en l'estampa d'en Francesch Sugrañes.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

Ibarra y C. de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastiá, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y Paris.

Sorirà d'aquest port lo dia 1 de Novembre lo vapor **Cabo Palos**, son capitá D. E. Gondra, admetent càrrega y passatgers pera's citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Pérez.

Donya Carme Figuerola

VIUDA DE PERPIÑÀ

ESPECIALISTA EN PARTS

Ex-alumna de l'Hospital de Santa Creu, de Barcelona, ab dos anys de pràctica en dit benèfic establiment, ofereix sos serveys.

Rambla de Sant Joan, 56, entressol

VINS, OLIS, VINAGRES

(Cullita particular de Casa Batlle)

Despatx: Caballers, 6, baixos.

Venda a la menuda

DISPONIBLE

**NEURASTENIES
clorosis,**

**debilitat general,
anemia**

se curen radicalment ab l'ús del

**NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES
EN TOTES LES FARMACIES**

Disponible

Sastrería y Camisería d'en

VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastrería, Camisería y Corbateria.

DEPÓSIT d'ornaments religiosos dels **Fills de Miquel Gusí**, de Barcelona.

DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa **L. Trinchet**. Especialitat en los de teula y copa.

Se confeccionen tota mena de trajes y pesses pera senyors eclesiástichs.

Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

DR. SASTRE Y MARQUÉS
HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastilles calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.

Vi d'ostres del Dr. Sastre y Marqués, lo meller dels tònicshs.

Sucré vermicfruch del Dr. Sastre y Marqués, preciós remey pera espulsa los cuchs.

Essència febrífuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febres.

Denticina del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillósos de la dentició.

Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest preciós remey s'eviten totes sas malalties.

Per a tenir lo cabell no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

AYGUA NAF SERRA

EXCELSER

En Llanas veu uns paraigus de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota prova al devall d'un canal. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, que ni Rafel ni Murillo los podrian fer melló, apropòsit per regalos; causan gran admiració. Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastòns, parassols de totas menes que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26.—Comte de Rius, 26.—TARRAGONA

Tallers d'Arts Sumptuaries

DE

FRANCISCO CASANOVAS

SUCCESSOR DE FÉLIX RIBAS

Carretera de Castelló.—TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuaries.

Projectes y presupòstos detallats de les obres que ho requereixin.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció: Carrer Méndez Núñez 6, baixos. Administració: Rambla de St. Joan, 39. Llibreria y Centre de suscripcions de D. Sadurní Ginesta.

Preus de suscripció

Tarragona, trimestre.....	1'50 pta.
Fora.....	1'50 »
Extranjer.....	2'0 »
Número d'avuy.....	15 »

De venda en lo local de l'**«Associació Catalanista»**, carrer de Méndez Núñez, 6 y en la esmentada Llibreria.

Anunci a preus reduts

EXQUISITS XACOLATES
de la casa

TUPINKAMBA

TUPINKAMBA
POSTADERO DE CAFÉ
AROMA CONCENTRADO CON REAL PRIVILEGI
Nº 100 EN LA RAMBLA DE SANT JOAN, 100. TARRAGONA

En Joan Roset Sabaté.—Pastisseria
Carrer de l'Unió, núm. 19.—Tarragona

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la flor tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta. A l'engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Rous A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demanar AYGUA NAF SERRA

Serveys de la Companyia Trasatlàntica

Linia de Cuba y Méxic.—Lo dia 17 de Octubre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña lo vapor

ALFONSO XIII

directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirmé y Pacific ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Linia de Nova-York, Cuba y Méxic.—Lo dia 26 d'octubre sortirà de Barcelona, l'28 de Málaga y'l 30 de Cádiz, lo vapor

MONTEVIDEO

directament pera Nova York, Habana y Vera Cruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admets passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Habana.

Linia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de novembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor

ANTONIO LOPEZ

directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, d'ahont surten lo 12 de cada mes pera Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admeten passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferrocarril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacific, pera quals ports admets passatge y càrrega ab bitllets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano y Camaná ab trasbord a Puerto Cabello y pera Trinitat, ab trasbord a Curaçao.

Linia de Filipinas.—Lo dia 10 de novembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas, lo vapor

ALICANTE

directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Africa, de l'India, lava, Sumatra, China, Japó y Australia.

Linia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de novembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor

P. DE SATRUSTEGUI

directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Linia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, l'18 de València, lo 19 de Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor

M. L. VILLAVERDE

directament pera Tanger, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife y Santa Cruz de la Palma, retornant a Santa Cruz de Tenerife pera empender lo viatge de torn, fent les escalas de Las Palmas, Cádiz, Alcant, Valencia y Barcelona.

Linia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor

SAN FRANCISCO

pera Fernando Poo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Africa y Golf de Guinea.

Linia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dijous, dimecres y divendres. Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes.

Aquests vapors admets càrrega en las condicions més favorables y passatgers, a quins la Companyia dona allotjament molt cómodo y tracte esmerat, com la acreditat en son dilatats serveys. Rebairas a familias. Preus convencionals pera camarots de luxe. Rebairas pera passatgers d'anada y tornada. També s'admet càrrega y s'expènen passatges pera tots los ports del món servits per líneas regulars. La empresa pot assurar las mercaderías que s'embarquin en los seus vapors.

AVIS IMPORTANT.—Rebaixa en los nòlits d'exportació.—La Companyia fa rebaixas de 30 per 100 en los nòlits de determinats articles, ab arreglo a lo estableit en la R. O. del Ministeri d'Agricultura, Industria y Comers y Obres Públicas de 14 Abril de 1904, publicada a la Gaceta del dia 22 del mateix mes.

Serveys comercials.—La secció que d'aquests serveys té establet la Companyia, s'encarrega de treballar a Ultramar los Mostruari que ti siguin entregats y de la colocació dels articles, qual venda, com ensaig, desigui fer los Exportadors.

Per a més informes dirigir-se a son agent

D. EMILI BORRÀS